

MUŽOUL TROJLALOČNÝ

Asimina triloba

WWW.DROZDIN.CZ

Asimina triloba (L.) Dunal,
čeleď Annonaceae,

Mud'oul trojlaločný, mud'oul přelahodný,
(Pawpaw, Indiana banana Pawpaw)

Prvotřídní ovoce nezvyklé chuti a konzistence, které lze velmi snadno pěstovat a sklízet na našich zahrádkách. V prvním odstavci rychlé shrnutí: nevelký, pomalu rostoucí a bohatě plodící keř. Ocení slunné, živné a nikoliv výsušné polohy. Pořizujeme obvykle dvě různé odrůdy nutné k opylení, nebo kombinujeme se semenáči.

Popis

Strom působí velmi dekorativně v celém průběhu vegetace. Na jaře kvete velkými purpurovými květy. Nakvétá postupně před olistěním od druhé poloviny dubna a kvetení trvá až tři týdny.

Po odkvětu se vytváří bohaté, sytě zelené olistění, které na podzim barví do zářivé žluté. Jde o keř, nebo menší strom, zřídka vyšší než 3-8 m. Listy jsou velké, dlouhé 10-25 cm a široké 8-13 cm, ve směru ke krátké stopce se mírně zužují.

Masivní květy o průměru až 8 cm se vyskytují po dvou a více, barva je sametově tmavě hnědá nebo purpurová. Mud'oul kvete brzy na jaře, doba kvetení může být až 6 týdnů. Aby nedošlo k opylení vlastním pylem, nedozrává pyl v prašnicích ve stejnou dobu jako blizna.

Plody poměrně rychle přirůstají do velikosti kolem 2 cm, poté začíná přirozený opad. Rostlina si ponechá pouze plody, které bezpečně užíví. Plody, které zůstaly na rostlině, postupně přirůstají přibližně do konce července kdy, jakoby zastavují růst a rostliny se věnují druhé růstové periodě. Od konce srpna se v našich podmínkách plody začínají prudce zvětšovat a postupně dozrávají v závislosti na odrůdě od začátku září do konce října. Zralý plod je lehce oddělitelný od stopky, měkký a pronikavě voní.

Plody mají hmotnost 50-120 g, ale také až 400 g. Mají válcovitý, mírně prohnutý tvar o průměru 4-8 cm a délce 8-12 cm. Z jednoho květu vyroste obvykle více plodů, nejvíce však devět. Koncem září či v pol. října lze plody snadno oddělit a pokud nejsou zralé, za několik málo dní dozrají. Zralost se pozná podle výrazné a příjemné vůně celého plodu a dále také zmáčknutím slupky, která se u

zralých plodů nevrací do původní polohy (zůstane neporušená, ale promáčknutá. Druh je blízce příbuzný tropickému ovoci anoně (čirimoja).

Zralé ovoce intensivně voní po anoně, barva je žlutozelená či krémová. Dužnina je žlutá má konsistenci banánu s chutí velmi podobnou tropickým plodům anon. Mnohdy bývá chuť přirovnávána k chuti banánů, protože ne každý zná chuť anon. S banány má dužnina společnou mazlavou a tvárnou konsistenci, výraznou a sladkou chuť, je však jemnější a výrazně voňavější.

Plody většiny odrůd obsahují nečetná, velká semena. Semena jsou nejedlá, tvrdá – nelze je rozkousnout, mají ostře trpkou chuť a jsou mírně jedovatá. Ovoce se konzumuje po rozříznutí plodu nejlépe vydlabáváním lžičkou, semena se vyplivují.

Uchovatelnost plodů je malá, snadno se otláčí a špatně snáší dopravu, proto v obchodech nebývají. Uchovat lze v ledniče 2-3 týdny. Ovoce kromě vynikající chuti obsahuje i nemalé množství vitamínů a také je velmi bohaté na obsah vápníku a železa.

Mud'oul se v přírodě vyskytuje v plané formě, současně však v kultuře existuje i mnoho vyšlechtěných kultivarů. Plody Mud'oulu patří mezi největší jedlé ovoce z původních rostlin Severní Ameriky. Název Asimina pochází ze starého indiánského názvu pro tuto ovocnou rostlinu.

Rozdíly mezi kultivary nejsou výrazné. Šlechtění probíhá téměř zásadně pouze selekcí klonů, které zaujmou šlechtitele.

Kromě velikosti plodů či malého počtu semen bývá sledován také výnos z rostlin.

Původ

Mud'oul má původ v zalesněných oblastech východu Spojených států. Indiáni jej rozšířili na západ, až do Kansasu, jižně po Texas a severně k Velkým jezerům. Nevyskytuje se v teplejších, zejména pobřežních oblastech. Minimální nároky pro vegetaci v nejchladnějším klimatu jsou alespoň 160 bezmrazých dnů.

Většina nových kultivarů byla získána výběrem z původních semenáčů a jejich křížením na středozápadě USA. První intenzivní selekce proběhly v devadesátých letech 20. století, proto tento druh v Evropě není příliš známý, i když první exempláře se dostaly do některých botanických zahrad již koncem 19. století.

Rozmnožování

Nové rostliny lze získat generativně, tj. ze semene, nebo vegetativně roubováním a očkováním.

Pěstování ze semen je jednoduché, byť zdlouhavé. Semena nesmí přeschnout. Stratifikace trvá 70-100 dní. Stratifikovaná semena vyséváme asi 2 cm hluboko do vzdušného substrátu při pokojové či mírně vyšší teplotě. Semena klíčí 2-3 týdny a výhonek se objevuje až po dvou měsících. Klíčící semenáče a mladé rostliny jsou citlivé na přímé sluneční záření. Semenáče začínají plodit ve stáří 5-6 let, plody jsou kvalitativně srovnatelné s většinou odrůd. Vegetativní rozmnožování (roubování semenáčů vybranými odrůdami) je jednoduché a urychluje dobu nástupu do plodnosti. Mimo to získáme z roubovaných rostlin kvalitnější, větší a chutnější plody. Bylinné, ani dřevité řízky nezakořeňují. Roubované stromy přinášejí ovoce do tří let. Roubojeme na 2-3 leté semenáče. V součtu to znamená, že plodnost semenáčů i roubovanců dosáhneme po 5-6 letech. Proto bývá cena sazenic mud'oulů poměrně vysoká. Pro opylení je zapotřebí dvou odlišných odrůd. I samosprašné odrůdy nasazují více plodů v přítomnosti jiných kvetoucích odrůd.

Pěstování

Druh je velmi odolný chladu. Pro pěstování jsou vhodná horká léta, mírné zimy. Preferuje bohatou závlahu především na jaře a na podzim. Nejlepší výsledky dává v polohách chráněných před větry, které mohou poničit dosti velké listy.

Mud'oul je velmi houževnatý a přizpůsobivý druh, nejlépe se jí ovšem daří na vlhčích a živinami bohatých půdách. Snáší i vyšší obsah aktivního vápníku. V době vegetačního klidu snáší mráz -25°C a více. Rašení je pozdní, a proto uniká i pozdním jarním mrazíkům.

Přestože rostliny původně rostou v hlubokém stínu lužních lesů, lze je pěstovat na slunci. Ve stínu rostou dobře, jsou méně větvené, vyšší a mají menší výnosy. Slunečnou polohu lze jen doporučit. ..

Růst je poměrně pomalý, i to je jeden z důvodů vyšších cen sazenic. 3-5 leté sazenice jsou v květináčích vysoké 40-70 cm. Ve volné půdě zpočátku pomalý rozjezd zrychlí po 1-2 letech po výsadbě. Sazenice vysazená jako semenáč zaplodí poprvé nejdříve po 3-4 letech, roubované po 1-2 letech. První květy, protože je jich málo,

obvykle ovoce nepřinesou, větší a květy obsypané rostliny plodí již pravidelně a dobře. Desetileté rostliny mívají 1,2-2 m, dvacetileté 2,5-3,5 m.

Pro nasazení plodů jsou zapotřebí alespoň dvě rostliny pro vzájemné opylení. (Odrůdy Sunflower či Prima jsou samosprašné.)

Přesazování rostlin z volné půdy je neobvyklé. Mají krátké dužnaté kořeny s dlouhým hlavním kořenem a velmi málo kořenového vlášení. Při poškození kořenů je nutné obnovit rovnováhu řezem nadzemní části. Vhodné je sázet kontejnerované sazenice, minimalizujeme tím možnost poškození kořenů. Obvyklou netknutost kořenů hryzci si vysvětlují tím, že kořeny jsou jedovaté. V literatuře se traduje a obvykle stále dokola opisuje, že přesazování je náročné a poškození kořenů při něm rostlinám fatálně vadí. Naše zkušenosti při přesazování desetiletých i starších rostlin z volné půdy jsou zcela opačné, rostlinám řez kořenů vůbec nevadí, při zachování alespoň malého balu regenerují mimořádně dobře.

Ovocný druh pochází ze severní Ameriky a v Evropě nemá tak dlouhou tradici jako zejména v USA. Přestože se v botanických zahradách a u sběratelů pěstuje již docela dlouho, není v zahradách mud'oul stále příliš běžný. Důvodem je obtížné množení, pomalý růst a vyšší cena u roubovaných rostlin. Lze je však velmi snadno pěstovat a dosíci velkého množství plodů.

Samosprašné odrůdy nemusí, pokud jsou sami, nasazovat plody stejně spolehlivě jako v přítomnosti jakékoliv druhé odrůdy. Proto je doporučené pěstovat alespoň dvě různé odrůdy. V případě semenáčů lze pořídit dva libovolné semenáče, které se navzájem opylují. Kombinovat lze také roubovanou odrůdu a semenáč, semenáče mohou začít kvést o rok či dva později než roubovance.

Do chladnějších poloh lze sice sázet kteroukoliv odrůdu, vhodnější jsou ale odrůdy rané. Dozrávají až o 2 týdny před většinou odrůd a nevadí tak brzký nástup chladného období.

Kultivary:
Zpracováno dle nabídek amerických školek a doplněno našimi zkušenostmi.

Davis
Plod až 450 g, obvykle 110 g, 12 cm, povrch zelený, dužnina žlutá. Velká semena. Dobrá chuť. Lze dobře skladovat.
Raná odrůda.
Přírodní selekce Corwin Davis 1959.

Mango
Plod velký, pokožka a dužnina žlutá, chuť prý podobná mangu.
Bujný růst. Produktivní. Mívá méně semen, dužnina je měkčí.
Středně raná.
Přírodní selekce, Major Collins, 1970, Tifton, (Georgia).

Mitchell
Plod středně velký, s intenzivní, výbornou chutí, obsahuje málo semen. Pokožka slabě nažloutlá. Dužnina žlutá specifická textura. Celkem průměrná.
Přírodní selekce Joseph W. Hickman, 1979, Jefferson County (Illinois).

NC - 1
Plody po 3-5 v trsu, až 340 g. Pokožka i dužnina žlutá, obsahuje méně semen. Plody se snadno otláčí, slupka je tenká. Chuť výrazná. Vhodná i do chladnějších poloh, méně produktivní než jiné odrůdy. Má také docela velké listy.
Velmi raná odrůda.
Hybrid Davis x Overleese. Vyšlechtil R. Douglas Campbell, 1976, Ontario (Canada).

Overleese
Plody po 3-5 v trsu, hmotnost až 340 g, obvykle střední.
Pokožka plodu žlutá. Dužnina žlutá, s výraznou a výbornou chutí. Obsahuje méně větších semen.
Raná odrůda.
Přírodní selekce od W. B. Ward, 1950, Rushville (Indiana).

Prolific
Plod středně velký až velký, 200-220 g, pokožka i dužnina žlutá, velmi dobrá chuť. Semena jsou malá.
Raná odrůda
Selekce od Corwin Davis, v polovině osmdesátých let, Bellevue (Michigan).

Rebecca's Gold
Plod střední, ledvinovitého tvaru 85-170 g. Dužnina žlutá.
Selekce J. M. Riley, 1974, (California), ze semen od Corwina Davise, Bellevue (Michigan).

Shenandoah
Velké plody obsahují málo semen (do 7 % hmotnosti).
Osvěžující chuť, pevnější dužnina. Dobrá skladovatelnost.
Rané až střední zrání, má unikátně dlouhou dobu kdy plody zrají. Většina odrůd dozrává v jednu kratší dobu. Dále je většina plodů jen po jednom, bývají tedy větší a snadněji se sklízí.
Nová odrůda, patentově chráněna od r 2004, Neal Peterson, Blend Experimental Farm (Kentucky).

Sunflower
Plod až 225 g, obvykle střední, s malým množstvím semen.
Slupka žlutá, dužnina krémová, chuť osvěžující. Menší množství semen.
Raná až středně raná odrůda.
Vykazuje jistou samosprašnost.
Přírodní selekce od Milo Gibson, 1970, Chanute (Kansas).

Susquehanna
Velmi velké plody známé zejména malým množstvím semen (do 4 %g). Plod velký, žlutý, odolný otlaču a dobře

skladovatelný. Dužnina žlutá, pevnější, chuťově příjemná, velmi sladká.
Středně raná.
Nová odrůda, patentově chráněna od r 2004, Neal Peterson, Blend Experimental Farm (Kentucky).

Sweet Alice
Plod střední až větší. Menší vzrůst stromů, Jedna z nejstarších odrůd, stále však pěstovaná. Středně raná.
Vybral Homer Jacobs v arboretu Holden, 1934, Chanute (Ohio), semena pocházela ze státu West Virginia.

Taylor
Plod malý často ve větších trsech. Povrch plodu zelený, dužnina žlutá, chutná, podobná odr. Davis. Vůně je jemná a příjemná.
Raná odrůda.
Přírodní selekce od Corwin Davis, 1968, Eaton Rapids (Michigan).

Taytwo
Někdy též Taytoo. Plod středně velký, max. 280 g, světlezelený s růžovými skvrnkami. Dužnina žlutá, chutná, výborně voní.
Raná odrůda.
Přírodní selekce od Corwin Davis, 1968, Eaton Rapids (Michigan).

Wells
Plod velmi velký, 340 - 400 g. Pokožka zelená, dužnina oranžová. průměrné chuti, prý s jemným vanilkovým aroma.
Zraje středně raně.
Přírodní selekce od Davis Wells, 1990, Salem (Indiana)

Wilson
Plod malý až střední, pokožka nažloutlá, dužnina zlato-žlutá.
Přírodní selekce od John C. Creech, 1985, Black Mountain - Harlan Country (Kentucky).

Prima 1216
V Itálii původně Primo 1216. Plod značně velký, dužnina žlutá, menší množství větších semen.
Udávána jako středně raná odrůda. Někteří pěstitelé u nás ji řadí k pozdním, u nás na dvou místech na Olomoucku ji pravidelně sklízíme mezi prvními odrůdami. Můžeme doporučit jako mimořádnou odrůdu pro velmi dobrou samosprašnost a ranost.
Původem z Itálie od Domenica Montanariho

Mary Foos Johnson
Podobná chuťově odr. Sunflower. Zřejmě samosprašná.
Povrch plodu žlutý. Dužnina nažloutlá, výborné chuti. Menší množství velkých semen. Dává dobré výnosy.
Středně raná.
Semenáč od Mary Foos Johnson pro North Wilamette Expt. Station, Aurore, Oregon, 1965, v přírodě vyseletoval Milo Gibson.

PA Golden 2
Výnosná, mimořádně raná odrůda. Plody dobré, poměr semen bývá horší jak u jiných odrůd.
Selekce John Gordon, patrně pochází z odrůd George A. Zimmermana z Pensylvánie.

Mnoho zdaru přeji zahradníci z Droždína

WWW.DROZDIN.CZ